

STREEKTAALSTRIJD

AANVULLENDE INFORMATIE

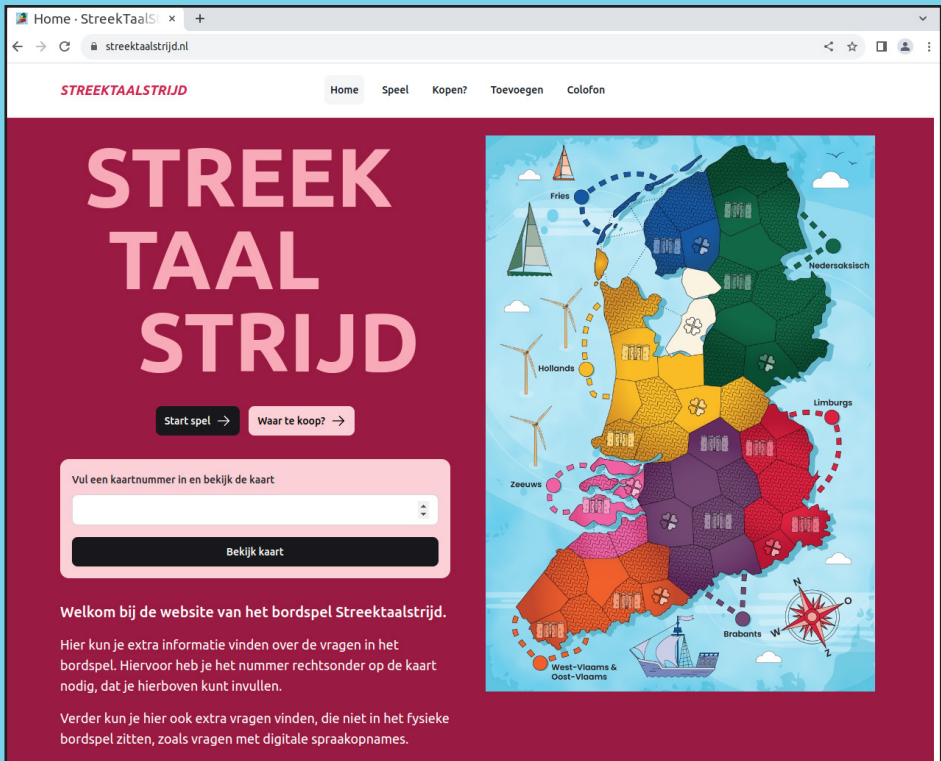
1. WEBSITE BIJ HET SPEL

Zoals vermeld in de handleiding is er een website (www.streektaalstrijd.nl) die bij het spel hoort. Hiermee kunnen vragen met een digitale component bekeken worden en kun je uitleg opzoeken over iedere vraag. Daarnaast biedt de website ook de mogelijkheid om zonder papieren kaarten te spelen en is het mogelijk om via de website een voorstel te doen voor het toevoegen van een nieuwe vraag of opdracht aan het spel.

1.1 Spelen met alleen online kaarten

Het is mogelijk om het spel te spelen zonder gebruik te maken van de papie-

ren kaarten. Je kunt namelijk naar de website gaan en vervolgens op de link “Start spel” (of “Speel”) klikken. Dan kun je alle vraag-, opdracht- en gelukskaarten online bekijken. Door te klikken op een type kaart zie je de tekst verschijnen. Het juiste antwoord, met bijbehorende uitleg, kun je bekijken door op “Toon antwoord” te klikken. Klik je op het kruisje rechts bovenin de kaart, dan verdwijnt de kaart weer. Wanneer je vervolgens op dezelfde stapel klikt, verschijnt een nieuwe kaart. Het voordeel van online spelen is dat de volgorde van de kaarten altijd willekeurig is en dat er tevens een korte uitleg bij het juiste antwoord staat.

The screenshot shows the homepage of the website www.streektaalstrijd.nl. The page has a dark red background. At the top, there is a navigation menu with links for Home, Speel, Kopen?, Toevoegen, and Colofon. The main heading is "STREEK TAAL STRIJD" in large, white, bold letters. Below the heading are two buttons: "Start spel →" and "Waar te koop? →". There is a search bar with the placeholder text "Vul een kaartnummer in en bekijk de kaart" and a "Bekijk kaart" button. To the right of the search bar is a colorful map of the Netherlands, divided into regions: Fries (blue), Nedersaksisch (green), Hollands (yellow), Limburgs (red), Zeeuws (pink), Brabants (purple), and West-Vlaams & Oost-Vlaams (orange). The map includes icons for wind turbines, a sailboat, and a compass rose.

Welkom bij de website van het bordspel Streektaalstrijd.

Hier kun je extra informatie vinden over de vragen in het bordspel. Hiervoor heb je het nummer rechtsonder op de kaart nodig, dat je hierboven kunt invullen.

Verder kun je hier ook extra vragen vinden, die niet in het fysieke bordspel zitten, zoals vragen met digitale spraakopnames.

1.2 Nieuwe online vragen aandragen

Via de website is het mogelijk nieuwe vragen, opdrachten en gelukskaarten toe te voegen aan het spel. Het is mogelijk om een suggestie te doen voor een nieuwe kaart via de link “Toevoegen”. Bij een positieve beoordeling door het ontwikkelaarsteam zal de kaart (met eventuele aanpassingen) toegevoegd worden aan de online beschikbare kaarten. Dit houdt in dat de vraag te zien is wanneer tijdens het spel een QR-code gescand wordt en wanneer er alleen gespeeld wordt met online kaarten.

2. ACHTERGROND: WAT IS EEN STREEKTAAL?

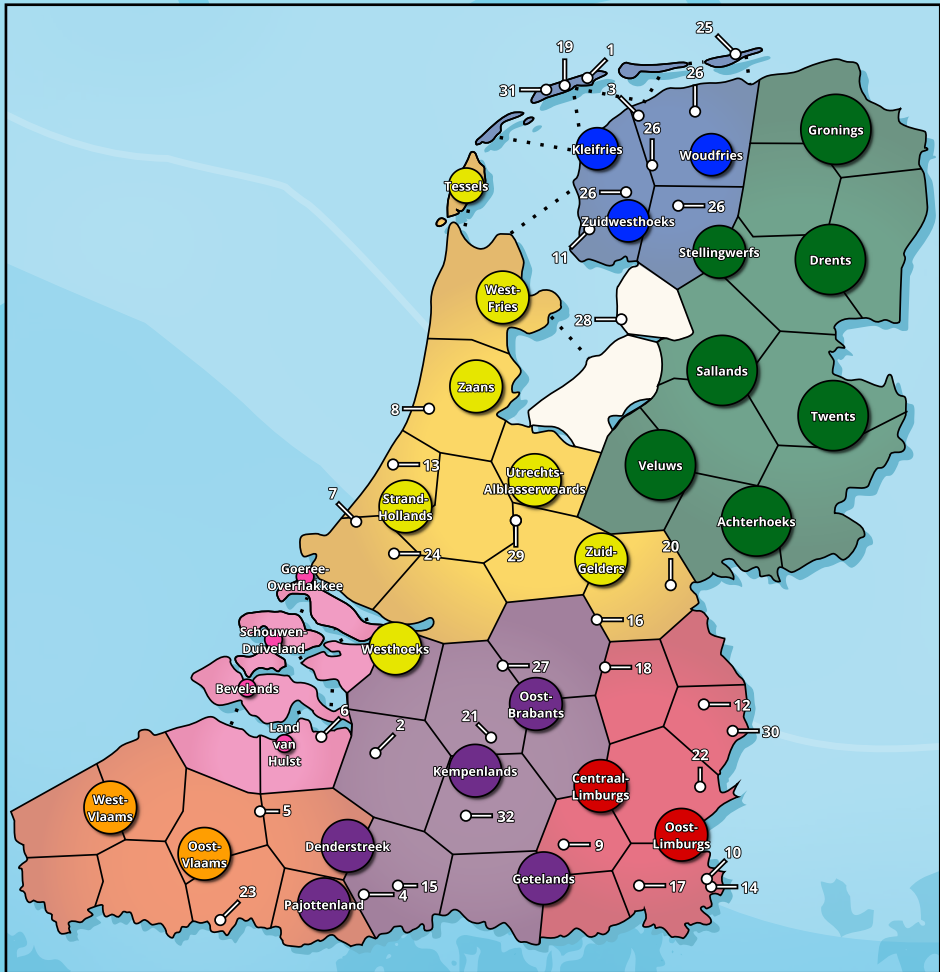
Dit spel gaat over streektalen, maar het begrip ‘streektaal’ is misschien niet voor iedereen herkenbaar. Het woord ‘dialect’ is veel bekender, maar heeft binnen de taalkunde een iets andere betekenis. Een streektaal is eigenlijk een taal die traditioneel vooral in een specifieke geografische regio wordt gesproken, zoals het Fries in Fryslân. Zo’n taal kan erkend zijn door de landelijke overheid, maar dit hoeft niet zo te zijn.

Helaas gaat het niet met iedere streektaal even goed. Met dit bordspel proberen we bij te dragen aan de bewustwording van de taalkundige diversiteit die aanwezig is in Nederland en Vlaanderen. Het Standaardnederlands is uiteindelijk ook een taalvariant en die is taalkundig gezien niet beter of slechter dan de streektalen. Omdat de streektalen vaak een lange geschiedenis hebben,

hebben we zowel vragen over de huidige situatie als over historische varianten in het spel opgenomen.

3. OVERZICHTSKAART MET KLEINERE STREEKTAALGEBIEDEN

Streektalen en hun varianten hebben vaak verschillende namen, afhankelijk van hoe je ze definieert. We kunnen niet alle taalvarianten benoemen op het speelbord en we hebben daarom keuzes moeten maken die handig waren voor de spelmechaniek. Op de volgende overzichtskaart kun je daarom zien waar de taalvarianten worden gesproken die wel genoemd worden bij de vragen, maar niet op het speelbord staan aangegeven.

1. Aasters	9. Hasselts	17. Maastrichts	25. Schiermonnikoogs
2. Antwerps	10. Heerlens	18. Meijerijs	26. Stadsfrieze variant
3. Bildts	11. Hindeloopers	19. Midslands	27. Tilburgs
4. Brussels	12. Horsters	20. Nijmeegs	28. Urkers
5. Gents	13. Katwijks	21. Noorderkempen	29. Utrechts
6. Graauws	14. Kerkraads	22. Roermonds	30. Venloos
7. Haags	15. Leuvens	23. Ronsisch	31. Westers
8. Haarlems	16. Maaslands	24. Rotterdams	32. Zuiderkempen

4. KANTTEKENINGEN BIJ PLAATSING VAN STREEKTALLEN

4.1 Eilanden in Frylân

We hebben ervoor gekozen om de eilanden die in Fryslân liggen bij het Fries te rekenen. Het Vlielands lijkt meer op het Tessels dan het Fries en er worden mengvarianten van het Hollands en Fries gesproken op Terschelling en Ameland. Deze keuze voorkomt dat het Friese gebied wordt opgebroken en dit geeft het spel meer balans.

4.2 Zeeuws-Vlaanderen

We hebben ervoor gekozen om Zeeuws-Vlaanderen tot het Zeeuws te rekenen, terwijl de taalvarianten in dit gebied taalkundig als een variant van het West-Vlaams of Oost-Vlaams gezien kunnen worden. Ook hier hebben we dit uit praktische overwegingen gedaan, zodat het spel meer balans heeft.

4.3 Zuid-Gelders

Het Zuid-Gelders valt buiten het Nedersaksisch, wat onder andere duidelijk is doordat sprekers in het grootste deel van het gebied bijvoorbeeld 'oud' en niet 'old' gebruiken. Het is voornamelijk een overgangsdialect tussen het Brabants en het Hollands en het is hierdoor moeilijk te classificeren. We hebben het uit praktische overwegingen bij het Hollands ingedeeld, omdat het Hollands dan aan zo veel mogelijk streektaalgebieden grenst, wat beter bleek voor het verloop van het spel.

4.4 Flevoland

Flevoland heeft geen eigen streektaalkleur in het spel. Dit komt doordat Flevoland geen traditionele streektaal heeft, want het is pas relatief recentelijk ontstaan. De uitzonderingen hierop zijn de dialecten van de voormalige eilanden in die regio. De provincie is streektaalneutraal op de kaart, wat betekent dat je de twee gebieden van Flevoland wel kunt overnemen voor extra punten (en een gelukskaart), maar dat ze niet horen bij de zeven streektalen.

4.5 Urkers

Het Urkers is een variant van het Nedersaksisch, maar is op het speelbord niet apart aangegeven. We hebben hiervoor gekozen, omdat het gebied te klein is om er een vak op het speelbord mee te vullen. Wel hebben we het Urkers in de vragen over het Nedersaksisch opgenomen.

4.6 Friese mengtalen

Het Stadsfries, het Amelands, het Midslands (op Terschelling) en het Bildts zijn mengtalen. Ze zijn ontstaan uit Friese en Hollandse varianten en kunnen daarom zowel bij het Fries als het Hollands worden ingedeeld. Voor de balans van het spel en om streektaalgebieden niet op te breken hebben we ervoor gekozen ze bij het Fries in te delen.

4.7 Vlaamse terminologie

In de vragen maken we onderscheid tussen Vlaanderen en het Oost- en West-Vlaamse dialectgebied. Wanneer

een vraag de term 'Vlaanderen' gebruikt, verwijst dit naar het Nederlandstalige deel van België als geheel. De standaardtaal van dit gebied wordt aangeduid met de term 'Belgisch-Nederlands' in dit spel. De termen 'Oost-Vlaanderen' en 'West-Vlaanderen' verwijzen naar de Belgische provincies waar respectievelijk het Oost- en West-Vlaams gesproken worden. Deze varianten worden samen het 'Vlaams' genoemd. Let op: 'Vlaams' verwijst in dit spel dus niet naar de standaardtaal in Vlaanderen!

5. BRONNEN EN LEESTIPS

We hebben veel verschillende bronnen gebruikt bij het ontwerpen van de vragen. De belangrijkste bronnen noemen we hieronder, die ook als leestips gelden voor mensen die meer willen weten over de onderwerpen van het bordspel.

- *De Taal in stad en land*-reeks (2002–2005), die via de website van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren te raadplegen is.
- De website www.etymologiebank.nl, die opgezet is door Noline van der Sijs.
- De website www.onzetaal.nl, die opgezet is door Genootschap Onze Taal.
- *Honderd jaar stadstaal* door Joep Kruisen en Noline van der Sijs (1999).
- *Dialect en dialectverandering in Katwijk aan Zee* door Carel de Vink (2004).
- *Dialect levelling in Limburg: Structural and sociolinguistic aspects* door Frans Hinskens (1992).
- *Grote geschiedenis van de Nederlandse taal* door Jelle Stegeman (2021).
- *Atlas van het dialect in Vlaanderen* door Johan De Caluwe, Veronique De Tier, Anne-Sophie Ghyselen en Roxane Vandenberghe (2021).
- *Atlas van de Nederlandse taal (editie Nederland)* door Mathilde Jansen, Noline van der Sijs, Fieke Van der Gucht en Johan De Caluwe (2017).
- *15 eeuwen Nederlandse taal* door Noline van der Sijs (2019).
- *Westfries Woordenboek* door Jan Pannekeet (1984).
- *Woordeboek fan 't Bildts* door Sytse Buwalda (2013).
- Het hoofdstuk “Het nieuwste Brabants: Taalgebruik van jonge en nieuwe Brabanders” door Jos Swaenberg in *Het nieuwste Brabant*, bewerkt door Wim van de Donk (hoofdredacteur; 2014).
- Het artikel “Regional languages on Twitter: A comparative study between Frisian and Limburgish” door Lysbeth Jongbloed-Faber, Jolie van Loo en Leonie Cornips (2017).
- Het artikel “‘En’ en is niet wat we dachten: A Flemish discourse particle” door Anne Breitbarth en Lilliane Haegeman (2015).
- Het artikel “Negatievermenigvuldiging in het West-Vlaams” door Willy Vandeweghe (2009).
- Verschillende online taaldatabanken, waaronder Geïntegreerde TaalBank: Historische woordenboeken Nederlands en Fries, WoordWaark (Gronings), Zeeuws Woordenboek Online, en Database van de Zuidelijk-Nederlandse Dialecten.

6. COLOFON

Dit bordspel is, op basis van een initieel idee van Martijn Wieling, ontwikkeld door promovendi Raoul Buurke, Hedwig Sekeres en Lourens Visser vanuit Speech Lab Groningen (Faculteit der Letteren, Rijksuniversiteit Groningen). Het grafisch ontwerp en het drukken van het spel is verzorgd door Wink Games (Lidi Schilders). De website bij het spel is ontwikkeld door Oscar Zwagers. We hebben de hulp ingeschakeld van een groot aantal (groepen van) wetenschappers en streektaalsprekers bij het ontwikkelen van de vragen. De productie van het spel (in een eerste oplage van 500 exemplaren) is daarnaast financieel mogelijk gemaakt door verschillende partijen. Hieronder proberen we daarom iedereen te noemen die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van dit bordspel. Indien we onverhoopt iemand zijn vergeten, dan spijt ons dat zeer. Uiteraard kunnen we diegene dan alsnog toevoegen aan de colofon op onze website.

Streektaalstrijd is financieel mogelijk gemaakt door:

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW – pilotfonds Gewaardeerd!), Stichting Nederlandse Dialecten (SND), Rijksuniversiteit Groningen – Faculteit der Letteren, Rijksuniversiteit Groningen – Jantina Tammes School of Digital Society, Technology, and AI (financiering van de online component van het spel), Centrum Groninger Taal en Cultuur (CGTC), Provincie Fryslân, Provincie Overijssel, Provincie Groningen, Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers,

Raad veur 't Limburgs, en Huus van de Taol.

Vanuit de Rijksuniversiteit Groningen hebben bijgedragen (o.a.):

Defne Abur, Vânia de Aguiar, Martijn Bartelds, Floor van den Berg, Jelle Brouwer, Andreas van Cranenburgh, Joana Duarte, Janet Fuller, Dicky Gilberts, Evelien de Graaf, Wilbert Heeringa, Penny Heisterkamp, Jack Hoeksema, Nikki Hoekzema, Sil Hooijsma, Jidde Jacobi, Nelleke Jansen, Goffe Jensma, Roel Jonkers, Merel Keijzer, Remco Knooihuizen, Dörte de Kok, Hanneke Loerts, Maria Mazzoli, Marije Michel, Gertjan van Noord, Rik van Noord, Mara van der Ploeg, Alice Pomstra, Srdjan Popov, Teja Rebernik, Adrià Rofes, Janine Rook, Iris Schepers, Daan van Soeren, Silvia Stopponi, Janine Strandberg, Marjolein Talsma, Thomas Tienkamp, Wytse van der Veen, Wietse de Vries, Gerry Wakker en Martijn Wieling.

Vanuit andere universiteiten en onderzoeksinstituten hebben bijgedragen (o.a.):

Lieke Hendriks (Georg-August-Universität Göttingen), Leonie Cornips (Maastricht University), Mirjam Günther (NHL Stenden), Frans Hinskens (Radboud Universiteit), Roeland van Hout (Radboud Universiteit), Marc van Oostendorp (Radboud Universiteit), Noline van der Sijts (Radboud Universiteit), Arjan Sterken (Radboud Universiteit), Veerle Wilms (Radboud Universiteit), Jos Swanenberg (Tilburg University), Anne-Sophie Ghyselen (Universiteit Gent), Veronique De Tier (Universiteit

Gent), Leonie Dangremond (Universiteit Utrecht), Hans Van de Velde (Fryske Akademy), Ulrika Klomp (Universiteit van Amsterdam), Ton van de Wijngaard (Huis voor de Kunsten Limburg) en Gunther De Vogelaer (Westfälische Wilhelms-Universität).

Vanuit streektaalorganisaties en -sprekers hebben bijgedragen (o.a.):

Michel Berends, Guus de Block, Marjo Blokker, Jolanda den Boer, Jaap ten Brinke, Bertine Brinkman (van Historische Vereniging Hasselt), Agnes Buijze, Willemijn Buitinga, Richard Burggrave, Rudy Buysrogge, Liesbeth Caron, Sacha Cauwels-Wigan, Jeannette Clemente, Cor Dekkers, Wim Dussel, Anneke Flikweert, Bob Flobbe, Dianne Franje, Monique Francken, Z. Gerritsen-Aalfs, Jos van Gessel, Joe Giesbergen, Matty Gordijn Geleijnse, Piet van de Graaf, Leida Grootjans, Steef van de Gruiter, Adrie Hemmink (van Twentehoes), Kees Hoogstrate, Mieneke van der Hulle, Gerard de Jong (van Gemeente Waadhoeke en Bildts Aigene), Lysbeth Jongbloed (van Provincie Fryslân), Frans van Kampen, Anja Kopmels, Peter Kouijzer, Cees Krottje, Cecilia Kuin, Susanne Kuin, Dorothea Landman, Len van der Maaten, Kees Martens, Aart Jan Martijn, Nils McCLOUD, Marcel Mol, Miet Ooms, Harold Pijpelink, Marjolein van der Plaats, Erik Pleijte, Jan van der Ploeg, Jantien Polderman, Gerard van Reenen, Rudy Rijckaert, Rosita van Roeyen, Wil Sandee, Imre Schaafsma, Paul Scheele, Adri Scheele, Henk Scholte (van Centrum Groninger Taal en Cultuur), Harrie Scholtmeijer (van Overijsselacademie), Thomas Seelemann, Jan-Willem Slab-

bekoom, Jeroen Slager, Jikke Swenne, Amber Tieck (van Huus van de Taol), Janine Tuinder, Plona van Vaardegem, Remco van Veenendaal, Corry Verburg, Rosanne Vermaat, Coby Vermeeren (van Centrum Groninger Taal en Cultuur), Michiel Verschueren, Nynke Vleugels, Johnny van Waterschoot, Benny Weesepeel en Saskia de Werk.

Met speciale dank aan:

Thomas van Halteren voor zijn advies over spelontwerp, spellenwinkel *Wirwar* in Groningen voor de goede raad, *Spellenmaakgilde Groningen* voor hun kritische blik en alle andere mensen die geholpen hebben bij het uittesten van verschillende versies van *Streektaalstrijd*. Daarnaast danken we het *Dagblad van het Noorden*, de *Provinciale Zeeuwse Courant* en *Omroep Zeeland* voor de aandacht die ze hebben geschonken aan de ontwikkeling van dit bordspel.

Citeren

Indien men wil verwijzen naar dit bordspel, dan kan dit als volgt:

Raoul Buurke, Hedwig Sekeres, Lourens Visser en Martijn Wieling (2024). *Streektaalstrijd: een strategisch kennis spel over taal en dialect*. Tweede druk. Dongen: Wink Games.

